

สรุปการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการเปิดรับสื่อ ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ของหญิงมีครรภ์ที่มาฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอายุ อาชีพ รายได้ และการศึกษา กับพฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสารโดยทั่วไปและข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์ ความรู้ ทักษะต่อโรคเอดส์ กับพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์
3. เพื่อเปรียบเทียบความน่าเชื่อถือของสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจที่มีต่อการให้ความรู้ และการยอมรับปฏิบัติในการป้องกันโรคเอดส์
4. เพื่อศึกษาช่องทางการเผยแพร่และเนื้อหาเกี่ยวกับโรคเอดส์ที่หญิงมีครรภ์ต้องการ

ลักษณะการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือหญิงมีครรภ์ที่รพ.จุฬาฯ จำนวน 400 คน สุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเพื่อใช้อธิบายข้อมูลทั่วไป พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความน่าเชื่อถือของสื่อ ความรู้เรื่องโรคเอดส์ ทักษะต่อโรคเอดส์ พฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ การถ่ายทอดข่าวสารและช่องทางการเผยแพร่ และเนื้อหาเกี่ยวกับโรคเอดส์ที่หญิงมีครรภ์ต้องการ

สำหรับการทดสอบสมมติฐาน ใช้สถิติ Pearson Product Moment Correlation Coefficient, One way ANOVA และ T-test

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

หญิงมีครรภ์ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-24 ปี (ร้อยละ 36.5) จบการศึกษา ระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 53.8) มีอาชีพเป็นแม่บ้าน (ร้อยละ 35.0) และครอบครัว มีรายได้ ระหว่าง 5,001-10,000 บาท (ร้อยละ 45.0)

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร

2.1 การเปิดรับข่าวสารโดยทั่วไป

2.1.1 ทางสื่อมวลชน

อันดับ 1 โทรทัศน์เป็นสื่อที่หญิงมีครรภ์มีการเปิดรับมากที่สุด (ร้อยละ 100.0) โดยเปิดรับทุกวันร้อยละ 68.5 ช่วงเวลาที่เปิดรับมากที่สุดคือหัวค่ำ (19.01-21.00 น.) ร้อยละ 50.0 รองลงมาคือช่วงดึก (หลัง 21.00 น.) ร้อยละ 26.0 รายการที่ชอบดูมากที่สุดคือข่าวภาคค่ำ (ร้อยละ 36.8) รองลงมาคือ ละคร (ร้อยละ 25.5) สถานที่ที่ชอบดูมากที่สุดคือ ช่อง 7 (ร้อยละ 50.0) รองลงมาคือ ช่อง 3 (ร้อยละ 22.0)

อันดับที่ 2 หนังสือพิมพ์ หญิงมีครรภ์มีการเปิดรับร้อยละ 96.5 ส่วนใหญ่นาน ๆ อ่านครั้ง (ร้อยละ 62.7) มีเพียงร้อยละ 10.0 ที่อ่านทุกวัน หนังสือที่ชอบอ่าน คือ ไทยรัฐ (ร้อยละ 45.1) รองลงมาคือ เดลินิวส์ (ร้อยละ 14.0) ข่าวที่ชอบอ่านคือ ข่าวอาชญากรรม (ร้อยละ 22.5) รองลงมาคือละคร (ร้อยละ 9.1)

อันดับที่ 3 หนังสืออื่นๆ หญิงมีครรภ์มีการเปิดรับร้อยละ 92.8 ประเภทหนังสือที่ชอบอ่านคือนิตยสารสตรี (ร้อยละ 9.7) รองลงมาคือ นิตยสารบันเทิง (ร้อยละ 9.4)

อันดับที่ 4 วิทยุ หญิงมีครรภ์มีการเปิดรับร้อยละ 87.5 ฟัง นานๆครั้งร้อยละ 40.8 มีเพียงร้อยละ 14.0 ที่ฟังทุกวัน เวลาที่ชอบฟังคือช่วงเช้า (6.00 ถึง 9.00 น.) ร้อยละ 10.0 รองลงมาคือช่วงดึกหลัง 21.00 น. (ร้อยละ 8.6) รายการ

ที่ชอบฟังมากที่สุดคือเพลง (ร้อยละ 17.4) รองลงมาคือข่าว (ร้อยละ 13.7) คลื่นวิทยุที่ชอบฟังคือ 93.5 เมกะเฮิรตซ์ รองลงมาคือ 99.5 เมกะเฮิรตซ์

2.1.2 ทางสื่อบุคคล

-หญิงมีครรภ์เปิดรับข่าวสารจากสามีบ่อยมาก (ร้อยละ 76.5)

รองลงมาคือเพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน สำหรับบิดา/มารดาและญาติพี่น้องมีการเปิดรับข่าวสารน้อยพอๆกัน (ร้อยละ 18.0)

-หญิงมีครรภ์มีการพูดคุยกับบุคลากรทางการแพทย์ 1 ครั้ง/เดือน

(ร้อยละ 34.8) เมื่อมีปัญหาสุขภาพอนามัยจะปรึกษาสามีเป็นคนแรก (ร้อยละ 68.0) รองลงมาคือ บุคลากรทางการแพทย์ (ร้อยละ 19.8)

2.2 พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเรื่องโรคเอดส์

2.2.1 ทางสื่อมวลชน พบว่าหญิงมีครรภ์มีการเปิดรับทางโทรทัศน์มากที่สุดเช่นกัน (ร้อยละ 43.3) รองลงมาคือวิทยุ (ร้อยละ 20.7) หนังสือพิมพ์ (ร้อยละ 19.0) และนิตยสาร (ร้อยละ 6.5)

2.2.2 ทางสื่อเฉพาะกิจ พบว่าหญิงมีครรภ์มีการเปิดรับจากโปสเตอร์ร้อยละ 22.8 รองลงมาคือ เอกสาร/สิ่งพิมพ์ (ร้อยละ 15.3)

2.2.3 ทางสื่อบุคคล พบว่าหญิงมีครรภ์มีการเปิดรับข่าวสารจากบุคลากรทางการแพทย์มากที่สุด (ร้อยละ 18.5) รองลงมาคือเพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน (ร้อยละ 11.3) และสามี (ร้อยละ 8.5) สำหรับบิดา/มารดาและญาติพี่น้องมีการสื่อสารกันน้อยพอๆกัน (ร้อยละ 2.5)

ตอนที่ 3 ความน่าเชื่อถือของสื่อต่อการให้ความรู้และการยอมรับปฏิบัติในการป้องกันโรคเอดส์ของหญิงมีครรภ์

3.1 หญิงมีครรภ์คิดว่าโทรทัศน์เป็นสื่อที่ให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์ได้มากที่สุด รองลงมาคือ บุคลากรทางการแพทย์และโปสเตอร์

3.2 ความน่าเชื่อถือของข่าวสารที่นำไปสู่การยอมรับและนำไปปฏิบัติในการป้องกันโรคเอดส์ พบว่าหญิงมีครรภ์ให้ความเชื่อถือข่าวสารที่ได้รับจากโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือ บุคลากรทางการแพทย์และโปสเตอร์

ตอนที่ 4 ความรู้เรื่องโรคเอดส์

หญิงมีครรภ์ส่วนใหญ่ทราบว่าโรคเอดส์สามารถถ่ายทอดจากแม่สู่ลูกได้ทั้งใน ระยะตั้งครรภ์ ขณะคลอด และหลังคลอด (ร้อยละ 86.5) มากกว่าร้อยละ 54.0 ทราบว่า โรคเอดส์เป็นอย่างไร การติดต่อ อากาศ วิธีตรวจ และการรักษา ในทางตรงกันข้ามพบว่า หญิงมีครรภ์ส่วนหนึ่งที่ยังมีความรู้ที่ไม่ถูกต้องได้แก่ เข้าใจว่าโรคเอดส์ในเด็กจะรุนแรงน้อยกว่าผู้ใหญ่ (ตอบถูกร้อยละ 28.8) คิดว่าคนที่เลือดบวกคือคนที่ เป็นโรคเอดส์ (ตอบถูกร้อยละ 27.0) และเข้าใจว่าเด็กที่เกิดจากแม่ที่ติดเชื้อเอดส์จะต้องได้รับเชื้อไปด้วยทุกคน (ตอบถูกร้อยละ 18.3) ในภาพรวมพบว่าหญิงมีครรภ์มีความรู้ผ่านเกณฑ์คือร้อยละ 54.15

ตอนที่ 5ทัศนคติต่อโรคเอดส์

หญิงมีครรภ์ส่วนใหญ่มีทัศนคติทางบวกต่อการป้องกันโรคเอดส์ การมีส่วนร่วมในการป้องกันโรคเอดส์ ตลอดจนมีความเห็นใจผู้ที่ติดเชื้อเอดส์

ตอนที่ 6 พฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์

หญิงมีครรภ์ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ที่ถูกต้องมากที่สุด สนใจติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์ และนำความรู้มาพูดคุยในครอบครัว

ตอนที่ 7 การถ่ายทอดข่าวสารโรคเอดส์

หญิงมีครรภ์มีการพูดคุยเรื่องโรคเอดส์ ร้อยละ 79.2 ประมาณ 1-5 ครั้ง (ร้อยละ 77.9) ภายในระยะเวลา 3 เดือน เรื่องที่พูดส่วนใหญ่คือการป้องกันโรค (ร้อยละ 31.2) โดยพูดคุยกับสามีมากที่สุด รองลงมาคือเพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน

ตอนที่ 8 ช่องทางการเผยแพร่และเนื้อหาเกี่ยวกับโรคเอดส์ที่หญิงมีครรภ์ต้องการ

ส่วนใหญ่ต้องการให้เผยแพร่ข่าวสารทางโทรทัศน์ (ร้อยละ 87.0) รองลงมาคือหนังสือพิมพ์ (ร้อยละ 6.2) เนื้อหาที่ต้องการทราบมากที่สุดคือการป้องกันโรค (ร้อยละ 57.8) รองลงมาคืออาการของโรค (ร้อยละ 15.0) และหญิงมีครรภ์ส่วนใหญ่ไม่มีคำถาม/ข้อสงสัยเกี่ยวกับโรคเอดส์ (ร้อยละ 84.8) สำหรับข้อสงสัยที่รวบรวมได้ รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก

ตอนที่ 9 การทดสอบสมมติฐาน

9.1 สมมติฐานข้อที่ 1 อายุ อาชีพ รายได้ และการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารโดยทั่วไปและข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์ ซึ่งผลการทดสอบพบว่า เป็นไปตามสมมติฐานเพียงบางส่วน กล่าวคือ

อายุ พบว่าอายุของหญิงมีครรภ์มีความสัมพันธ์เพียงเล็กน้อยกับการเปิดรับข่าวสารโดยทั่วไปจากเพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน และมีความสัมพันธ์เพียงเล็กน้อยในทางลบกับการเปิดรับข่าวสารเรื่องโรคเอดส์จากบิดา/มารดา

อาชีพ พบว่าอาชีพของหญิงมีครรภ์มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารโดยทั่วไปทางโทรทัศน์หนังสือพิมพ์ บิดา/มารดาและเพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน และอาชีพของหญิงมีครรภ์มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารเรื่องโรคเอดส์ทางวิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร โปสเตอร์ เอกสาร/สิ่งพิมพ์ ญาติพี่น้อง และบุคลากรทางการแพทย์

รายได้ พบว่ารายได้ของหญิงมีครรภ์มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารโดยทั่วไปทางวิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ และมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารเรื่องโรคเอดส์ทางวิทยุ และหนังสือพิมพ์

การศึกษา พบว่าการศึกษาของหญิงมีครรภ์มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารโดยทั่วไปทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์และบิดา/มารดา และมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารเรื่องโรคเอดส์ทางวิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร โปสเตอร์ เอกสาร/สิ่งพิมพ์ และบิดา/มารดา

9.2 สมมติฐานข้อที่ 2 พฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์มีความสัมพันธ์กับปริมาณการเปิดรับข่าวสารเรื่องโรคเอดส์ ความรู้และทัศนคติต่อโรคเอดส์ ซึ่งผลการทดสอบพบว่า เป็นไปตามสมมติฐานเพียงบางส่วน กล่าวคือ พฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ของหญิงมีครรภ์มีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องโรคเอดส์ และปริมาณการเปิดรับข่าวสารเรื่องโรคเอดส์ทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เอกสาร/สิ่งพิมพ์ ญาติพี่น้อง และเพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อโรคเอดส์

9.3 สมมติฐานข้อที่ 3 สื่อต่างชนิดกันมีความน่าเชื่อถือในการให้ความรู้ และการยอมรับปฏิบัติในการป้องกันโรคเอดส์ต่างกัน ซึ่งผลการทดสอบพบว่าส่วนใหญ่เป็นไปตามสมมติฐานกล่าวคือ

9.3.1 สื่อต่างชนิดกันจะให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์แตกต่างกัน พบว่าสื่อมวลชน (โทรทัศน์ และ นิตยสาร) กับสื่อเฉพาะกิจ เป็นสื่อที่ให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์แตกต่างกัน โดยหญิงมีครรภ์คิดว่าโทรทัศน์เป็นสื่อที่ให้ความรู้ได้มากที่สุด รองลงมาคือ โปสเตอร์ และเอกสาร/สิ่งพิมพ์

สื่อมวลชน กับ สื่อบุคคล เป็นสื่อที่ให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์แตกต่างกัน โดยหญิงมีครรภ์คิดว่าโทรทัศน์เป็นสื่อที่ให้ความรู้ได้มากที่สุด รองลงมา คือ บุคลากรทางการแพทย์และวิทยุ

สื่อบุคคล กับ สื่อเฉพาะกิจ เป็นสื่อที่ให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์แตกต่างกัน โดยหญิงมีครรภ์คิดว่าบุคลากรทางการแพทย์เป็นสื่อที่ให้ความรู้ได้มากที่สุด รองลงมาคือ โปสเตอร์ และเอกสาร/สิ่งพิมพ์

9.3.2 สื่อต่างชนิดกันมีความน่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับปฏิบัติในการป้องกันโรคเอดส์ต่างกัน พบว่า

สื่อมวลชน กับ สื่อเฉพาะกิจ เป็นสื่อที่ให้ความน่าเชื่อถือและยอมรับปฏิบัติในการป้องกันโรคเอดส์ต่างกัน โดยโทรทัศน์เป็นสื่อที่หญิงมีครรภ์ให้ความเชื่อใจมากที่สุด รองลงมาคือ โปสเตอร์ และหนังสือพิมพ์

สื่อมวลชน กับ สื่อบุคคล เป็นสื่อที่ให้ความน่าเชื่อถือและยอมรับปฏิบัติในการป้องกันโรคเอดส์ต่างกัน โดยโทรทัศน์เป็นสื่อที่หญิงมีครรภ์ให้ความเชื่อใจมากที่สุด รองลงมาคือ บุคลากรทางการแพทย์ และหนังสือพิมพ์

สื่อบุคคล กับ สื่อเฉพาะกิจ เป็นสื่อที่ให้ความน่าเชื่อถือและยอมรับปฏิบัติในการป้องกันโรคเอดส์ต่างกัน โดยบุคลากรทางการแพทย์เป็นสื่อที่หญิงมีครรภ์ให้ความเชื่อใจมากที่สุด รองลงมาคือ โปสเตอร์ และ เอกสาร/สิ่งพิมพ์

อภิปรายผลการวิจัย

1. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร

1.1 การเปิดรับข่าวสารโดยทั่วไป พบว่าโทรทัศน์เป็นสื่อที่หญิงมีครรภ์มีการเปิดรับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวรรณี โพรศรี (2535) ทั้งนี้เนื่องจากโทรทัศน์เป็นสื่อที่ทั้งภาพและเสียง ทำให้น่าสนใจ น่าติดตาม อีกทั้งในปัจจุบันนี้สถานีโทรทัศน์เกือบทุกช่องมีการพัฒนารูปแบบ เนื้อหา คุณภาพ และกลยุทธ์ในการนำเสนอให้ตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายให้มากที่สุด เช่นการนำเสนอข่าวจะเน้นความจับใจและทันต่อเหตุการณ์ มีการเสนอข่าวสั้นเป็นระยะตลอดวัน อีกทั้งคุณสมบัติเด่นของสื่อมวลชนคือสามารถเป็นเพื่อนแก้เหงาที่ไม่สร้างแรงกดดัน ตอบสนองความอยากรู้อยากเห็น และเป็นสื่อที่สามารถปลดปล่อยอารมณ์ได้ดีที่สุด (Merrill and Lowenstein, 1971 อ้างถึงในชวรัตน์ เชิดชัย, 2527) สื่อที่เปิดรับรองลงมาคือหนังสือพิมพ์ ทั้งนี้เนื่องจากเป็นสื่อที่สามารถให้รายละเอียดได้มาก ราคาถูก พกพาสะดวก คงทนถาวร แสดงสถานภาพทางสังคม และตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นของมนุษย์ได้ อีกทั้งในปัจจุบันนี้มีการนำเสนอเนื้อหาที่หลากหลายรูปแบบน่าสนใจ เช่นมีซีรีส์สรสสวยงาม นำเสนอข่าวที่กำลังอยู่ในความสนใจของคนส่วนใหญ่ มีความจับใจในระดับหนึ่งซึ่งเห็นได้จากการที่หนังสือพิมพ์บางฉบับมีจำหน่ายทั้งในกรอบเช้าและบ่าย แต่ข้อจำกัดที่สำคัญของหนังสือพิมพ์คือ ต้องใช้ทักษะในการอ่าน และใช้เวลาพอสมควร ซึ่งหญิงมีครรภ์ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมและมีรายได้ค่อนข้างต่ำคือ 5,001-10,000 บาท จึงทำให้การเปิดรับน้อยกว่าโทรทัศน์ซึ่งแม้แต่คนไม่รู้หนังสือก็สามารถสื่อสารกันได้ จากข้อมูลที่เก็บได้พบว่าหญิงมีครรภ์ส่วนใหญ่เปิดรับข่าวสารทางหนังสือพิมพ์นานๆครั้ง มีจำนวนเล็กน้อยที่เปิดรับทุกวันซึ่งจะเป็นในกลุ่มที่มีการศึกษาและมีรายได้ค่อนข้างสูง

หนังสืออื่น ๆ ที่หญิงมีครรภ์ชอบอ่านมากที่สุดคือนิตยสารเกี่ยวกับสตรี เนื่องจากเป็นสื่อที่นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับสตรีโดยตรง ซึ่งในฐานะผู้รับสารมักจะแสวงหา และใช้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์กับตัวเองมากที่สุด (Merrill and Lowenstein, 1971 อ้างถึงในชวรัตน์ เชิดชัย, 2527) ข้อจำกัดของสื่อชนิดนี้คือราคาค่อนข้างแพง และต้องใช้ทักษะในการอ่านเช่นเดียวกัน

วิทยุเป็นสื่อที่หญิงมีครรภ์เปิดรับน้อยที่สุด หญิงมีครรภ์ส่วนใหญ่เปิดรับนาน ๆ ครั้ง ผู้ที่เปิดรับทุกวันมีจำนวนน้อย โดยจะฟังในช่วงเวลา 6.00-9.00 น รายการที่ชอบฟังคือเพลง เนื่องจากในปัจจุบันมีการนำเสนอเพลงที่ทันสมัยและติดหูกลุ่มผู้ฟัง มีรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ เช่นให้ผู้ฟังได้มีส่วนร่วมโดยโทรศัพท์ไปคุย ขอเพลง หรือเล่นเกมส์ โดยมีผู้ดำเนินรายการ หรือ ดี เจ (Disc Jockey) ที่เป็นที่ยืนชอบของคนทั่วไป ซึ่งการที่ได้ฟังวิทยุสามารถทำให้ผู้ฟังมีความสุขและเพลิดเพลิน (Merrill and Lowenstein, 1971 อ้างถึงใน ชวรัตน์ เชิดชัย, 2527) และยังสามารถติดตามข่าวสารบ้านเมืองได้อีกด้วย โดยมีการนำเสนอข่าวสั้นแทรกเป็นระยะตลอดทั้งวัน

สำหรับสื่อบุคคล พบว่าหญิงมีครรภ์มีการสื่อสารกับสามีมากที่สุด เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความผูกพันและใกล้ชิดมากที่สุด (Rogers and Kincaid, 1981) สามารถสื่อสารกันได้ทุกเรื่องไม่ว่าทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และปัญหาต่างๆ (บุญลือ วันทายนต์, 2520) รองลงมาคือสื่อสารกับเพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน ส่วนการพูดคุยกับบิดา/มารดา ญาติพี่น้องและบุคลากรทางการแพทย์มีน้อยมาก เนื่องจากวิถีชีวิตของคนกรุงเทพฯ แตกต่างจากชาวชนบท เพราะแต่ละวันจะต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆ มากมาย เช่นการจราจรที่ติดขัด อากาศเป็นพิษ ปัญหาค่าครองชีพ แต่ละวันจะต้องเดินทางไปทำงานโดยออกจากบ้านแต่เช้าตรู่ กว่าจะกลับถึงบ้านก็มืดค่ำ เมื่อถึงวันหยุดก็จะพักผ่อนอยู่กับบ้าน สะสางงานบ้านที่สะสมมาตลอดสัปดาห์ การสื่อสารกับบุคคลอื่น ๆ จึงน้อยลง อีกทั้งในปัจจุบันครอบครัวสมัยใหม่ โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพฯ มักจะเป็นครอบครัวเดี่ยว จึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างบิดา/มารดา และญาติพี่น้องน้อยลงไปด้วย หรือบางคนมีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด โอกาสที่จะได้สื่อสารกันก็น้อยลง สำหรับบุคลากรทางการแพทย์ถ้าไม่มีปัญหาทางด้านสุขภาพหรือเจ็บป่วย โอกาสที่จะสื่อสารด้วยยังมีน้อยมาก

ในกรณีที่มีปัญหาทางด้านสุขภาพ พบว่าหญิงมีครรภ์จะปรึกษาสามีเป็นคนแรก สามารถอธิบายได้เช่นเดียวกับการเปิดรับสื่อบุคคลรองลงมาคือบุคลากรทางการแพทย์ ซึ่งเป็นเรื่องปกติของคนทั่วไป เมื่อเจ็บป่วยย่อมต้องปรึกษาผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญในเรื่องนั้นๆ เพื่อขอคำแนะนำ ตลอดจนให้การรักษาหรือบรรเทาอาการเจ็บป่วย

1.2 การเปิดรับข่าวสารเรื่องโรคเอดส์ พบว่าโทรทัศน์ก็เป็นสื่อที่เปิดรับมากที่สุดเช่นกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวรรณี โพธิศรี (2535) รุ่งอรุณ พรหมรุ่งเรือง (2534) สุรีย์ อินทเนตร (2537) วรชัย ทองไทยและอรพินทร์ พัทธ์ฆ่มหาเกตุ (2536)

และวาทีนี้ บุญลักษณ์และคณะ (2538) ซึ่งสามารถอธิบายได้เช่นเดียวกับการเปิดรับข่าวสาร โดยทั่วไป แต่ผลการวิจัยในครั้งนี้นี้ขัดแย้งกับงานวิจัยของกาญจน์ หวังถิรอำนาจ (2531) ซึ่งศึกษาในกลุ่มหญิงอาชีพพิเศษ และชายรักร่วมเพศในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารโรคเอดส์ทางหนังสือพิมพ์มากที่สุดรองลงมาคือเพื่อนและโทรทัศน์ ทั้งนี้ เนื่องจากอาชีพของหญิงบริการมักให้บริการในช่วงกลางคืนจนถึงเมื่ออนดึกก็จะตื่นนอนสาย พอบ่ายก็เตรียมตัวเพื่อทำงานต่อไป โอกาสที่จะเปิดรับข่าวสารทางโทรทัศน์ก็น้อยลงไปด้วย

สื่อที่หญิงมีครรภ์เปิดรับรองลงมาคือวิทยุ หนังสือพิมพ์และนิตยสาร ซึ่งสามารถอธิบายได้เช่นเดียวกับการเปิดรับข่าวสารโดยทั่วไป

สำหรับสื่อเฉพาะกิจ พบว่าหญิงมีครรภ์เปิดรับค่อนข้างน้อยเนื่องจากสื่อดังกล่าว เป็นสื่อที่ใช้เผยแพร่ในสถานบริการทางการแพทย์ ถ้าหากไม่ไปใช้บริการหรือเกิดเจ็บป่วยขึ้นมา โอกาสเปิดรับก็น้อยไปด้วย

สื่อบุคคลพบว่าหญิงมีครรภ์เปิดรับข่าวสารจากบุคลากรทางการแพทย์มากที่สุด รองลงมาคือเพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน ถึงแม้ว่าสามีจะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดที่สุด หญิงมีครรภ์ก็เลือกที่จะพูดคุยกับบุคลากรทางการแพทย์มากกว่า เพราะสามารถให้ความรู้ คำแนะนำ ตอบข้อซักถาม และรักษาอาการเจ็บป่วยให้ทุเลาลงได้

2. ความรู้เรื่องโรคเอดส์

ในภาพรวมพบว่าหญิงมีครรภ์ส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องเอดส์ในระดับค่อนข้างต่ำ คือร้อยละ 54.15 มีความรู้เรื่องโรคเอดส์บางส่วนอยู่ในระดับดี ได้แก่การติดต่อของโรคเอดส์ การป้องกันโรคเอดส์ และการไม่รังเกียจผู้ที่ติดเชื้อเอดส์ สำหรับความรู้ที่อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ ได้แก่

2.1 หญิงมีครรภ์ส่วนใหญ่เข้าใจว่าคนที่มีผลเลือดเป็นบวกจะต้องเป็นโรคเอดส์ทุกคน ซึ่งอาจจะเกิดจากการสื่อสารที่ผิดพลาด เนื่องจากคำว่าเลือดบวกสามารถใช้บอกผลการตรวจโรคอื่นๆได้เช่นกัน เช่นโรคซิฟิลิส จึงทำให้เกิดความเข้าใจผิด และอาจทำให้เกิดผลกระทบกับตัวผู้ติดเชื้อเอดส์ เช่น ฆ่าตัวตายเพื่อหนีโรค ถูกรังเกียจ ถูกไล่ออกจากงาน เป็นต้น

2.2 หญิงมีครรภ์ส่วนใหญ่เข้าใจว่าเด็กที่เกิดจากแม่ที่ติดเชื้อเอชไอวีจะได้รับเชื้อเอชไอวีไปด้วยทุกคน ซึ่งข้อเท็จจริงคือมีเด็กเพียง 1 ใน 3 เท่านั้นที่มีโอกาสติดเชื้อจากมารดา ถ้าหากหญิงมีครรภ์มีความเข้าใจที่ผิดก็อาจทำให้เกิดความรังเกียจเด็กทุกคนที่เกิดจากแม่ที่ติดเชื้อเอชไอวี ทำให้เด็กที่เกิดมามีบมด้อยและเกิดปัญหาสังคมตามมา เช่นถูกเพื่อนรังเกียจ

2.3 หญิงมีครรภ์มีความเข้าใจว่าโรคเอชไอวีในเด็กมีความรุนแรงน้อยกว่าในผู้ใหญ่ ซึ่งแท้จริงแล้วโรคเอชไอวีในเด็กจะมีความรุนแรงมากกว่าในผู้ใหญ่ เด็กมีโอกาสเสียชีวิตภายใน 2 ปี ถ้าหากหญิงมีครรภ์ไม่ให้ความเอาใจใส่ในอาการของเด็ก อาจจะทำให้อาการของเด็กรุนแรงขึ้น

การที่หญิงมีครรภ์มีความรู้เรื่องโรคเอชไอวีในระดับค่อนข้างต่ำ เนื่องจากข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอชไอวีที่นำเสนอผ่านสื่อต่างๆ เช่นโทรทัศน์ วิทยุ ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องทั่วไปเกี่ยวกับการติดต่อของโรคเอชไอวี การป้องกันโรคเอชไอวี การไม่รังเกียจผู้ติดเชื้อเอชไอวี เป็นข้อมูลที่ผิวเผิน เป็นการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับโรคเอชไอวี แต่สื่อมวลชนไม่สามารถให้ความรู้เชิงลึกตามที่กลุ่มประชาชนต้องการ ไม่ได้นำเสนอเจาะลึกตามกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งแต่ละกลุ่มเป้าหมายนี้มีความแตกต่างกันตามพื้นฐานการศึกษา การศึกษาค้นคว้าวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาทีณี บุญชัลักษณ์ และคณะ (2538) ซึ่งศึกษาเรื่องสื่อเอชไอวีการศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อพิจารณาสื่อในอนาคต โดยให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีการผลิตสื่อตามกลุ่มเป้าหมาย เนื่องจากเนื้อหา และกลวิธีการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมีความแตกต่างกัน และสื่อที่นำเสนอส่วนใหญ่มีเนื้อหาที่ซ้ำซ้อนกัน ส่วนใหญ่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการติดต่อของโรคเอชไอวี การไม่รังเกียจผู้ติดเชื้อเอชไอวี และการป้องกันโรคเอชไอวี

3. ทักษะติดต่อโรคเอชไอวี

หญิงมีครรภ์ส่วนใหญ่มีทัศนคติทางบวกต่อการป้องกันโรคเอชไอวี สอดคล้องกับการศึกษาของ สีน สัจจวิธานนท์ (2536) ซึ่งศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมในการป้องกันโรคเอชไอวีของแม่บ้านในตำบลทราย้อย อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก พบว่าแม่บ้านส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อการป้องกันโรคเอชไอวี คิดเป็นร้อยละ 72.73 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าเนื่องจากมีหน่วยงานทั้งภาครัฐบาล และเอกชนพยายามรณรงค์สร้างความรู้

ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเอดส์รวมทั้งการไม่รังเกียจผู้ติดเชื้อเอดส์โดยการเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชน สื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจ อย่างไรก็ตามยังมีหญิงมีครรภ์บางส่วนคิดว่าผู้ชายที่เลิกเที่ยวโสเภณีแล้วจะปลอดภัยจากโรคเอดส์ ซึ่งเป็นความคิดที่ผิดเป็นอย่างมาก เนื่องจกัลักษณะการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ทางเพศสัมพันธ์มีการเปลี่ยนแปลงไป พบว่าการมีเพศสัมพันธ์กับหญิงที่ไม่ใช่โสเภณีเพิ่มสูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลี คติอนุรักษ์ (2535) ซึ่งศึกษาเรื่องพฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่านักศึกษามีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกกับหญิงที่ไม่ใช่โสเภณีร้อยละ 53 และมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกกับโสเภณีร้อยละ 47 ซึ่งหากหญิงมีครรภ์ยังมีความคิดเช่นนี้ เมื่อสามีบอกว่าไม่ได้เที่ยวโสเภณีมานานแล้ว หญิงมีครรภ์ก็จะเชื่อใจ ไม่มีการป้องกันเวลามีเพศสัมพันธ์ ซึ่งอาจทำให้อัตราการติดเชื้อเอดส์ในกลุ่มหญิงมีครรภ์เพิ่มสูงขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสมบูรณ์ศักดิ์ ญาณไพศาล (2536) ซึ่งศึกษาถึงแนวโน้มนและปัจจัยที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอดส์ในสตรีตั้งครรภ์ที่มารับบริการฝากครรภ์ ณ โรงพยาบาล เชียงรายประชานุเคราะห์ พบว่ามีอัตราการติดเชื้อเอดส์ในสตรีตั้งครรภ์ร้อยละ 4.13 และมีแนวโน้มนเพิ่มขึ้นทุกปี นอกจากนี้หญิงมีครรภ์บางส่วนยังมีความคิดว่า เอดส์เป็นโรคที่บุคคลแสวงหามาเอง เมื่อติดเชื้อก็สมควรได้รับกรรมที่ตัวเองเป็นผู้ก่อขึ้นเอง ซึ่งความคิดเช่นนี้เป็นความคิดที่ไม่ก่อประโยชน์กับผู้ใดเลย กลับเป็นการซ้ำเติมทำให้ผู้ติดเชื้อเอดส์ซึ่งมีความบอบช้ำทางด้านจิตใจอยู่แล้ว ไม่มีกำลังใจในการต่อสู้ชีวิตต่อไป บางรายอาจใช้วิธีการฆ่าตัวตายหนีปัญหาของชีวิต

4. พฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์

หญิงมีครรภ์ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ที่ถูกต้องมากที่สุด คือ ร้อยละ 87.12 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สีน สัจจิตานันท์ (2536) ซึ่งศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะคติและพฤติกรรมในการป้องกันโรคเอดส์ของแม่บ้านในตำบล ไทรย้อย อำเภอนิคมบราวง จังหวัดพิษณุโลก พบว่าแม่บ้านส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ที่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 83 ทั้งนี้เนื่องจากการรณรงค์ที่ผ่านมาเน้นด้านการป้องกันโรค ประชาชนส่วนใหญ่ก็จะรู้ว่าโรคเอดส์ป้องกันได้อย่างไร

จากแนวคิดของ Rogers (1973) ที่ทำการเปลี่ยนแปลงความรู้ทัศนคติ และพฤติกรรมนี้จะเกิดขึ้นในลักษณะต่อเนื่อง คือเมื่อได้รับข่าวสารเรื่องโรคเอดส์ จะก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับเรื่องนั้น และการเกิดความรู้ ความเข้าใจนี้มีผลทำให้เกิดทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องนั้น และขั้นสุดท้ายก็จะก่อให้เกิดพฤติกรรมที่กระทำต่อเรื่องนั้นตามมา ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยในครั้งนี้อยู่ เนื่องจากความรู้ของหญิงมีครรภ์อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ แต่กลับมีทัศนคติทางบวกกับการป้องกันโรคเอดส์ และมีพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ถูกต้องที่สุด ผู้วิจัยคิดว่าการประเมินพฤติกรรมโดยการใช้แบบสอบถามนั้นอาจมีช่องว่าง หญิงมีครรภ์ที่ตอบว่าปฏิบัติพฤติกรรมที่ถูกต้องนั้น ในความเป็นจริงนั้นได้ปฏิบัติตามที่ตอบแบบสอบถามจริงหรือไม่ ไม่มีใครทราบได้

5. การถ่ายทอดข่าวสารโรคเอดส์

หญิงมีครรภ์ส่วนใหญ่มีการพูดคุยเรื่องโรคเอดส์ประมาณ 1-5 ครั้ง/ 3 เดือน โดยส่วนใหญ่คุยกันเรื่องการป้องกัน โดยพูดคุยกับสามีมากที่สุด รองลงมาคือเพื่อนบ้าน/ เพื่อนร่วมงานสอดคล้องกับงานวิจัยของ Howell (Rogers and Kincaid, 1981) ที่ว่าคนเรามักจะสื่อสารกับคนที่มีความใกล้ชิดกันและจากการศึกษาของ Rogers (1971) พบว่าการสื่อสารมักเกิดขึ้นบ่อยในคู่สื่อสารที่มีความคล้ายคลึงกัน เพราะบุคคลส่วนใหญ่จะรู้สึกสบายใจและไม่ต้องใช้ความพยายามมากขึ้นเพื่อที่จะสื่อสารให้มีประสิทธิภาพ

6. การทดสอบสมมติฐาน

6.1 สมมติฐานข้อที่ 1 อายุ อาชีพ รายได้ และการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารโดยทั่วไปและข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์ ซึ่งผลการทดสอบพบว่าเป็นไปตามสมมติฐานเพียงบางส่วน กล่าวคือ

อายุ พบว่าอายุของหญิงมีครรภ์มีความสัมพันธ์เพียงเล็กน้อยกับการเปิดรับข่าวสารโดยทั่วไปจากเพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน เนื่องจากคนวัยนี้มักมีความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นกับเพื่อน และพูดคุยกันได้ทุกเรื่อง อีกทั้งเพื่อนที่สนิทกันมักมีความคล้ายคลึงกัน เช่นอายุใกล้เคียงกัน นิสัยใจคอคล้าย ๆ กัน อีกทั้งในกลุ่มที่ทำงานนอกบ้านจะมีโอกาสพูดคุยกับเพื่อนร่วมงานมากกว่า

บุคคลอื่นๆ และอายุของหญิงมีครรภ์มีความสัมพันธ์เพียงเล็กน้อยในทางลบกับการเปิดรับข่าวสาร เรื่องโรคเอดส์จากบิดา/มารดา ทั้งนี้เนื่องจากโรคเอดส์เป็นโรคใหม่ บิดา/มารดาของ หญิงมีครรภ์ซึ่งมีอายุกลางคนแล้ว และอาจมีการศึกษาในระดับต่ำ ไม่มีความรู้ในเรื่องนี้มากนัก ประกอบกับครอบครัวสมัยใหม่ที่อยู่ในกรุงเทพฯ เป็นครอบครัวเดี่ยว ทำให้การสื่อสารกับบิดา มารดาในเรื่องนี้น้อยลงไปด้วย บางรายบิดา/มารดาอยู่ในต่างจังหวัดจึงไม่มีการพูดคุยในเรื่องนี้

อาชีพ พบว่าอาชีพของหญิงมีครรภ์มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสาร โดยทั่วไปทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ บิดา/มารดา และเพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน พบว่ากลุ่ม แม่บ้านเปิดรับข่าวสารทางโทรทัศน์มากที่สุด อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจเปิดรับข่าวสารทาง วิทยุ หนังสือพิมพ์ และเพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงานมากที่สุด กลุ่มที่ค้าขายเปิดรับข่าวสารจากบิดา มารดามากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลลดา วงศ์วิชัย (2526) ที่ว่าผู้ที่ไม่มีอาชีพไม่ใช้ แรงงานมีการเปิดรับสื่อมวลชนมากกว่าผู้ที่ใช้แรงงาน และอาชีพของหญิงมีครรภ์ก็มีความสัมพันธ์ กับการเปิดรับข่าวสารเรื่องโรคเอดส์ทางนิตยสาร ไปสเตอร์ เอกสาร/สิ่งพิมพ์ ญาติพี่น้อง และ บุคลากรทางการแพทย์ พบว่าหญิงมีครรภ์ที่มีอาชีพค้าขายเปิดรับข่าวสารทางนิตยสาร ไปสเตอร์ เอกสาร/สิ่งพิมพ์ และบุคลากรทางการแพทย์มากที่สุด และหญิงมีครรภ์ที่มีอาชีพแม่บ้านเปิดรับ ข่าวสารจากญาติพี่น้องมากที่สุด ซึ่งสามารถอธิบายได้เช่นเดียวกับการเปิดรับข่าวสารโดยทั่วไป

รายได้ พบว่ารายได้ของหญิงมีครรภ์มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสาร โดยทั่วไปทางวิทยุโทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ พบว่าหญิงมีครรภ์ที่มีรายได้สูงกว่า 25,000 บาท มีการเปิดรับข่าวสารทางวิทยุ และหนังสือพิมพ์มากที่สุด และกลุ่มที่มีรายได้ 15,001-20,000 บาท มีการเปิดรับข่าวสารทางโทรทัศน์มากที่สุด การที่บุคคลเปิดรับสื่อมวลชนมากที่สุด เนื่องจากการที่มีรายได้สูงย่อมทำให้มีกำลังซื้อมากไปด้วย และรายได้ของหญิงมีครรภ์ก็มีความสัมพันธ์กับ การเปิดรับข่าวสารเรื่องโรคเอดส์ทางวิทยุและ หนังสือพิมพ์ พบว่าผู้ที่มีรายได้ 15,001-20,000 บาท มีการเปิดรับมากที่สุด ซึ่งสามารถอธิบายได้เช่นเดียวกับการเปิดรับข่าวสารโดยทั่วไป

การศึกษา พบว่าการศึกษาของหญิงมีครรภ์มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับ ข่าวสารโดยทั่วไปทางวิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และบิดา/มารดา พบว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับ

ปริญญาตรี/สูงกว่า เปิดรับข่าวสารทางหนังสือพิมพ์สูงกว่ากลุ่มอื่นๆ อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มที่มีการศึกษาสูงจะมีความต้องการข้อมูลข่าวสารต่างๆที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์กับตนเอง เพื่อให้ข่าวสารที่ได้มาเสริมสร้างบารมี เป็นคนทันสมัย และสามารถนำไปพูดคุยกับบุคคลอื่นๆได้ (Merrill and Lowenstein, 1971 อ้างถึงในวารัตน์ เฑียรชัย, 2527) และหนังสือพิมพ์เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ต้องใช้ทักษะในการอ่าน จึงมีความสัมพันธ์กับการศึกษา (Rogers, 1969) และการศึกษาของหญิงมีครรภ์ก็มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารเรื่องโรคเอดส์ทางหนังสือพิมพ์ นิตยสาร โดยพบว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี/สูงกว่ามีการเปิดรับข่าวสารทางหนังสือพิมพ์มากกว่ากลุ่มอื่นๆ ซึ่งสามารถอธิบายได้เช่นเดียวกับการเปิดรับข่าวสารโดยทั่วไป

6.2 สมมติฐานข้อที่ 2 พฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์มีความสัมพันธ์กับปริมาณการเปิดรับข่าวสารเรื่องโรคเอดส์ ความรู้และทัศนคติต่อโรคเอดส์ ซึ่งผลการทดสอบพบว่า เป็นไปตามสมมติฐานเพียงบางส่วน กล่าวคือ พฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ของหญิงมีครรภ์มีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องโรคเอดส์ และปริมาณการเปิดรับข่าวสารเรื่องโรคเอดส์ทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เอกสาร/สิ่งพิมพ์ ญาติพี่น้อง และเพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวรรณี โพธิศรี (2535) แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อโรคเอดส์ สอดคล้องกับงานวิจัยของอัญชลี สิงห์สุต (2534) และการศึกษาของ Rogers (1971) ที่ว่าทัศนคติกับพฤติกรรมของบุคคลอาจไม่สัมพันธ์กันเสมอไป

6.3 สมมติฐานข้อที่ 3 สื่อต่างชนิดกันมีความน่าเชื่อถือในการให้ความรู้ และการยอมรับปฏิบัติในการป้องกันโรคเอดส์ต่างกัน ซึ่งผลการทดสอบพบว่าส่วนใหญ่เป็นไปตามสมมติฐานกล่าวคือ

6.3.1 สื่อต่างชนิดกันมีความน่าเชื่อถือในการให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์แตกต่างกัน โดยพบว่าโทรทัศน์มีความน่าเชื่อถือในการให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์ได้มากที่สุด รองลงมาคือ บุคลากรทางการแพทย์และโปสเตอร์ ทั้งนี้เนื่องจากโทรทัศน์เป็นสื่อที่หญิงมีครรภ์เปิดรับข่าวสารมากที่สุด ทำให้มีโอกาสเปิดรับข่าวสารเรื่องโรคเอดส์มากไปตามด้วย อีกทั้งโทรทัศน์ยังเป็นสื่อที่มีทั้งภาพและเสียง ทำให้น่าสนใจยิ่งขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ Rogers (1983)

ที่กล่าวว่าช่องทางการสื่อสารมวลชนมีความสำคัญในขั้นตอนการให้ความรู้ และสอดคล้องกับการศึกษาของพิชิต พิทักษ์เทพสมบัติและคณะ (2531) ซึ่งศึกษาความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับโรคเอดส์ และการวางแผนครอบครัวของเยาวชนไทยอายุ 15-24 ปี พบว่าเยาวชนเกือบทั้งหมดทราบเรื่องโรคเอดส์จากสื่อมวลชน

6.3.2 สื่อต่างชนิดกันมีความน่าเชื่อถือในการยอมรับปฏิบัติในการป้องกันโรคเอดส์ต่างกัน พบว่าโทรทัศน์เป็นสื่อที่หญิงมีครรภ์ให้ความเชื่อถือมากที่สุด รองลงมาคือบุคลากรทางการแพทย์ และ โปสเตอร์ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวรรณี โพธิศรี (2535) ซึ่งศึกษาเรื่องการเปิดรับสื่อ ความรู้ ทักษะในการป้องกันโรคเอดส์ของผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 เขตกรุงเทพมหานคร พบว่าสื่อมวลชนได้รับความเชื่อถือมากที่สุด รองลงมาคือสื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจ ทั้งนี้เนื่องจากหญิงมีครรภ์มีการเปิดรับข่าวสารทางโทรทัศน์มากที่สุด ทำให้มีโอกาสเปิดรับข่าวสารเรื่องโรคเอดส์มากกว่าช่องทางอื่นๆ และสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีทั้งภาพและเสียง ง่ายต่อการเปิดรับ จึงสามารถจูงใจให้เกิดการยอมรับได้สูง และจากการศึกษาของวาที บุษยลักษณ์ และคณะ (2538) ซึ่งศึกษาเรื่องสื่อเอดส์การศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อพิจารณาสื่อในอนาคต พบว่าประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าสื่อมวลชนโดยเฉพาะโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีความทันสมัยและน่าเชื่อถือที่สุด ซึ่งขัดแย้งกับแนวคิดของ Rogers (1978) ที่ว่าสื่อบุคคลมีประสิทธิภาพมากกว่าสื่อมวลชน สามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ฝังแน่นหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ และเป็นการสื่อสารแบบบุคคลวิถีที่สามารถพูดคุย ได้ตอบ ชักถามข้อข้องใจได้ในทันที และสามารถสังเกตปฏิกิริยาของผู้รับสารได้ ทำให้สามารถปรับเปลี่ยนเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้รับสารได้ และเป็นสื่อที่สามารถจูงใจให้บุคคลมีทัศนคติต่อเรื่องนี้ๆตามแนวทางที่มุ่งหวัง แต่สื่อมวลชนมีลักษณะเด่นคือเป็นสื่อที่สามารถให้ข่าวสารแก่คนจำนวนมาก เพื่อก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากการศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบว่าโทรทัศน์เป็นสื่อที่หญิงมีครรภ์เปิดรับข่าวสารเรื่องโรคเอดส์มากที่สุด อีกทั้งยังมีความเชื่อถือในการให้ความรู้และยอมรับปฏิบัติใน

การป้องกันโรคเอดส์มากที่สุด ในอดีตที่ผ่านมาเน้นการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคเอดส์ ส่วนใหญ่จะเป็นสปอตความรู้หรือข้อมูลเรื่องโรคเอดส์สั้นๆ ซึ่งส่วนใหญ่นำเสนอในเรื่องการติดต่อของโรคเอดส์ การป้องกันโรคเอดส์และการไม่รังเกียจผู้ที่ติดเชื้อเอดส์ โดยส่วนใหญ่มีการเผยแพร่เป็นบางครั้งทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 11 และ ช่อง 9 และในช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสม ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการได้ จากผลการวิจัยในครั้งนี้ หากจะวางแผนการใช้สื่อสุขศึกษาประชาสัมพันธ์ในกลุ่มหญิงมีครรภ์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ควรดำเนินการดังนี้

1. ผลิตสื่อที่มีเนื้อหาเจาะลึกในเรื่องที่หญิงมีครรภ์ต้องการทราบ โดยเน้นให้เกิดพฤติกรรมทางบวกต่อเรื่องนั้นๆ เพื่อให้เกิดพฤติกรรมตามที่ต้องการ เช่นผลิตสารคดีสั้นเป็นตอนๆ

2. นำสื่อที่ผลิตออกเผยแพร่ทางสื่อที่หญิงมีครรภ์เปิดรับมากที่สุด ได้แก่ โทรทัศน์ โดยเฉพาะทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7

3. นำสื่อที่ผลิตออกเผยแพร่ในช่วงเวลาที่หญิงมีครรภ์เปิดรับมากที่สุด คือช่วงช่วงภาคค่ำ หรือช่วงหลังข่าว

4. มอบหมายให้หน่วยงานที่มีศักยภาพดำเนินการ เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพสูงสุด และไม่เกิดความซ้ำซ้อน

1.2 เนื่องจากสื่อบุคคลได้แก่บุคลากรทางการแพทย์ เช่นนักสุขศึกษาพยาบาลแผนกฝากครรภ์ มีความความน่าเชื่อถือในการให้ความรู้และยอมรับปฏิบัติในการป้องกันโรคเอดส์ร่องลงมาจากโทรทัศน์ อีกทั้งเป็นผู้ที่ทำงานใกล้ชิดกับหญิงมีครรภ์อยู่แล้ว มีโอกาสที่จะสื่อสารแบบเผชิญหน้า สามารถจัดการเลือกรับสารของหญิงมีครรภ์ และสามารถปรับเนื้อหาของสารให้ยืดหยุ่น และเหมาะสมกับหญิงมีครรภ์แต่ละรายได้ และยังสามารถรับทราบความรู้สึกนึกคิดของหญิงมีครรภ์ได้ทันที ถ้าหากเราสามารถนำทรัพยากรบุคคลซึ่งมีอยู่แล้วในหน่วยงานต่างๆมาพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติงาน โดยดำเนินการดังนี้

1. จัดทำหลักสูตรในการอบรมให้สนองตอบความต้องการของหญิงมีครรภ์
2. จัดทำสื่อประกอบการสอน การสาธิตสำหรับผู้ทำหน้าที่เป็นวิทยากร

3. จัดทำสื่อสุขศึกษาประชาสัมพันธ์ โดยมีเนื้อหาเจาะลึกในเรื่องที่หญิงมีครรภ์ต้องการทราบ หรือเรื่องที่หญิงมีครรภ์มีความเข้าใจที่ผิดอยู่ สำหรับสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตเพื่อแจกจ่ายกับหญิงมีครรภ์นั้น นอกจากเผยแพร่ในหน่วยงานที่ให้บริการฝากครรภ์โดยตรงแล้ว น่าจะขอความร่วมมือเผยแพร่ในห้างสรรพสินค้าด้วย

4. จัดอบรมเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานด้านสุขศึกษาประชาสัมพันธ์ในแผนกฝากครรภ์ เพื่อเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ และให้เกิดการปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน

ซึ่งผลจากการดำเนินการในครั้งนี้น่าจะมีผลต่อสุขภาพอนามัยของหญิงมีครรภ์ ทำให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์ ซึ่งการพัฒนาค้นทั้งตัวบุคลากร และพัฒนาระดับความรู้และสุขภาพของหญิงมีครรภ์ ก็ล้วนแต่เป็นการพัฒนาค้นทั้งสิ้น เป็นการชานรับกับนโยบายที่เน้นการพัฒนาค้นที่บรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8

1.3 สื่อเฉพาะกิจ เป็นสื่อที่หญิงมีครรภ์ มีความเชื่อถือในการให้ความรู้และยอมรับปฏิบัติในการป้องกันโรคเอดส์เป็นลำดับที่ 3 แม้ว่าหญิงมีครรภ์จะมีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อเฉพาะกิจน้อย เนื่องจากโอกาสที่จะได้รับสื่อดังกล่าวมีค่อนข้างน้อย เนื่องจากส่วนใหญ่สื่อดังกล่าวจะมีแจกอยู่ในสถานพยาบาลเท่านั้น แต่ถ้าหากมีการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ โดยนำเนื้อหาที่หญิงมีครรภ์สงสัย ไม่เข้าใจ ต้องการคำตอบ นำมาผลิตเป็นสื่อเสริมให้มีเนื้อหาเข้าใจง่าย มีภาพประกอบและรูปแบบน่าสนใจ จะทำให้หญิงมีครรภ์ได้รับความรู้โดยตรง อีกทั้งสื่อดังกล่าวสามารถให้รายละเอียดได้มาก คงทนและราคาถูก เมื่อผลิตสื่อดังกล่าวเสร็จเรียบร้อย ควรจัดส่งให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ สถานพยาบาล โรงพยาบาล ศูนย์อนามัยแม่และเด็ก ศูนย์สาธารณสุข ถ้าต้องการเผยแพร่สื่อให้แพร่หลายก็อาจขอความร่วมมือวางเอกสารไว้ตามห้างสรรพสินค้า สำนักงานเขต เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยในอนาคต

1. ควรมีการศึกษาในกลุ่มหญิงมีครรภ์ให้ครอบคลุมทั่วประเทศเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้อ้างอิงและไปใช้ประโยชน์ได้กว้างขวางยิ่งขึ้น
2. ควรศึกษาพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อของหญิงมีครรภ์โดยแบ่งเป็นวันจันทร์-ศุกร์ และวันเสาร์-อาทิตย์

3. ควรมีการศึกษาเรื่องดังกล่าว โดยศึกษาในกลุ่มหญิงที่มาฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลเอกชน เพื่อที่จะทำให้ได้ประเด็นที่ชัดเจนยิ่งขึ้นเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อ ความรู้ทัศนคติและพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์
4. ควรมีการศึกษาเจาะลึกว่าหญิงมีครรภ์จะอย่างไร ถ้ามีคนเป็นเอดส์อยู่ในบ้าน
5. ควรมีการศึกษาว่าถ้าหญิงมีครรภ์ทราบว่าเด็กในท้องอาจเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ หญิงมีครรภ์จะตัดสินใจอย่างไร
6. ควรจะศึกษาว่าหญิงในวัยเดียวกับหญิงมีครรภ์ และหญิงมีครรภ์อยากจะถามคำถามอะไรบ้าง เพื่อนำผลการศึกษามาจัดทำสื่อที่สามารถตอบคำถามหรือแก้ไขข้อสงสัยได้